

Sprawozdanie z inauguracyjnego posiedzenia Komitetu Sterującego ds. Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030. Wrocław, 24 października 2017 r.

Uczestnicy:

Cezary Przybylski, Iwona Krawczyk, Marek Obrębalski, Grzegorz Roman, Maciej Zathey, Zbigniew Dynak, Marcin Korytko, Andrzej Jasiński, Anita Kraśnicka, Piotr Majchrzak, Łukasz Puźniecki, Elżbieta Berezowska, Jacek Kaszuba, Bożena Drózd, Zbigniew Sebastian, Sławomir Hunek, Krzysztof Fita, Mariusz Żebrowski, Andrzej Kosiór, Szymon Chojnowski, Arkadiusz Zagrodnik, Barbara Olszewska, Anna Dimnich-Szatkowska, Wanda Gołębiowska, Maciej Awizeń, Katarzyna Lenczyk-Woroniecka, Marek Woron, Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka, Przemysław Malczewski, Jarosław Maroszek, Anna Horodyska, Barbara Kutkowska, Artur Mazurkiewicz, Andrzej Jarocho, Jarosław Dudkowiak, Jerzy Jasieńko, Justyna Boczar, Artur Harc.

Program posiedzenia:

1. Przedstawienie stanu prac nad projektem Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD 2030),
2. Wyzwania rozwojowe Dolnego Śląska,
3. Ramy diagnostyczne dla projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 w kontekście wyzwań rozwojowych Dolnego Śląska,
4. Wizja i cele strategiczne rozwoju województwa dolnośląskiego do roku 2030 – propozycja,
5. Dyskusja.

Przebieg posiedzenia:

Posiedzenie rozpoczął Marszałek Województwa Dolnośląskiego, p. Cezary Przybylski witając imiennie członków Komitetu. Następnie omówił powody podjęcia prac nad opracowaniem nowej Strategii oraz ich dotychczasowy przebieg. Przypomniał, że formalny początek prac nad projektem dokumentu stanowiło przyjęcie przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwały ws. trybu, zasad i harmonogramu opracowania SRWD 2030 oraz przyjęcie przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego uchwały ws. podmiotów zaangażowanych w proces opracowania projektu SRWD 2030. Kolejnym etapem prac było zorganizowanie w II połowie lipca br. subregionalnych spotkań konsultacyjnych w Legnicy, Jeleniej Górze, Wałbrzychu i we Wrocławiu. Spotkania były okazją do dyskusji nad kształtem projektu dokumentu oraz umożliwiły zgłaszanie propozycji zadań strategicznych o istotnym znaczeniu subregionalnym i wojewódzkim. Prace rozpoczęły również Komitet Ekspertów i Grupa robocza ds. opracowania SRWD 2030 omawiając m.in. propozycje w zakresie misji, wizji i celów strategicznych rozwoju województwa dolnośląskiego do roku 2030, propozycje w zakresie zasad oceny i kwalifikacji propozycji działań i przedsięwzięć strategicznych składanych do strategii Dolny Śląsk 2030, propozycje strategicznych wyzwań rozwoju województwa dolnośląskiego do roku 2030, propozycje instrumentów ograniczania dysproporcji rozwoju województwa dolnośląskiego. Marszałek C. Przybylski stwierdził również, że cele rozwojowe dla Dolnego Śląska do roku 2030 powinny zostać wyznaczone wg koncepcji SMART, a zatem powinny uwzględniać kompetencje oraz możliwości finansowe i organizacyjne Samorządu Województwa oraz aspiracje zainteresowanych rozwojem regionu samorządów terytorialnych i podmiotów społeczno-gospodarczych. Na zakończenie swojej wypowiedzi wyraził nadzieję, że dyskusja w czasie posiedzenia skutecznie przyczyni się do sformułowania założeń SRWD 2030.

Następnie głos zabrał p. Grzegorz Roman, Wiceprzewodniczący Komitetu Ekspertów ds. SRWD 2030 omawiając strategiczne wyzwania rozwojowe stojące przed regionem w perspektywie 2030 r. W swojej wypowiedzi zwrócił uwagę na tempo, w jakim pojawiają się i zmieniają wyzwania, a następnie wyodrębnił wśród nich następujące grupy: wyzwania cywilizacyjne (m.in. związane z wyrównywaniem braków w infrastrukturze; postępująca globalizacja procesów politycznych, gospodarczych, kulturalnych, migracyjnych; „kruszenie się” Unii Europejskiej, zmiany na rynku pracy i w społecznej strukturze konsumpcji), wyzwania demograficzne (m.in. konieczność utrzymania aktywności osób starszych i niepełnosprawnych; słabość nacisku pokoleniowego osób młodych na osoby starsze wynikającą z niskiej dzietności i wysokiej migracji, wielokulturowość), wyzwania polityczne (m.in. rosnąca rola Niemiec i siła oddziaływania Berlina; procesy centralizacji struktury administracyjnej kraju, potrzeba uregulowania napięć wewnętrznych w regionie, partycypacja społeczeństwa w procesach decyzyjnych), wyzwania gospodarcze (m.in. wykorzystanie potencjału Wrocławia; polityka przemysłowa, polityka przyciągania inwestorów, zapewnienie kapitału na przyszłe działania rozwojowe), wyzwania zdrowotne i ekologiczne (m.in. ochrona przed dewastacją zasobów środowiskowych); wyzwania infrastrukturalne, wyzwania instytucjonalne (m.in. zapewnienie odpowiednich warunków funkcjonowania administracji), wyzwania kulturowe (m.in. pamięć o tradycji niemieckiej, czeskiej i austriackiej; ochrona zabytków i wzmacnianie wolności twórczej).

Następnie dr Maciej Zathę, dyrektor Instytutu Rozwoju Terytorialnego we Wrocławiu przedstawił ramy diagnostyczne dla projektu Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 w kontekście wyzwań rozwojowych Dolnego Śląska. W swojej prezentacji omówił stan rozwoju Dolnego Śląska na tle Unii Europejskiej w aspekcie środowiskowym (jakość powietrza, poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii), społecznym (demografia, edukacja), gospodarczym (PKB, rynek pracy, przedsiębiorczość, innowacyjność, rolnictwo) i komunikacyjnym (dostępność drogowa i kolejowa). Podsumowując szczegółową analizę sytuacji społeczno-gospodarczej regionu stwierdził, że obszarami o wysokim poziomie rozwoju w województwie są: Wrocławski, Legnicko-Głogowski i Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny oraz ośrodki miejskie o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, takie jak Wałbrzych, Świdnica i Bolesławiec. Do obszarów o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego zaliczył natomiast północną część województwa, tj. powiaty górski i wołowski; pasmo od Lubania do Jawora oraz południowo-wschodnią część województwa, tj. pasmo Kłodzko-Ząbkowice Śl.-Strzelin.

Następnie dr Marek Obrębalski, Przewodniczący Komitetu Ekspertów ds. SRWD 2030 przedstawił autorską propozycję wizji i celów strategicznych rozwoju województwa dolnośląskiego do roku 2030. Wizję dla Dolnego Śląska do 2030 określił jako „Bliżej siebie. Dolny Śląsk regionem równomiernego rozwoju, regionem zintegrowanym, nowoczesnym i konkurencyjnym”. Zaproponował cel nadrzędny SRWD 2030 jako: „Harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności”. Cel ten realizowany byłby przez następujące cele strategiczne: wzmocnienie gospodarczego potencjału regionu (m.in. poprzez progospodarcze wykorzystanie endogenicznych potencjałów subregionów - subregionalne inteligentne specjalizacje, rewitalizację bazy ekonomicznej regionu); zwiększenie jakości i dostępności usług publicznych (m.in. poprzez rozwój i modernizację regionalnej infrastruktury technicznej i społecznej); rozwój regionalnego kapitału społecznego (m.in. poprzez kształtowanie regionalnego sektora obywatelskiego, wzrost społecznej integracji); prorozwojowe wykorzystanie i ochrona zasobów środowiska naturalnego (m.in. poprzez poprawę stanu wszystkich

komponentów środowiska, w tym wspieranie gospodarki niskoemisyjnej (gospodarki odpadami, efektywne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska) oraz wzrost terytorialnej spójności regionu (m.in. poprzez realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, modernizacyjnych i remontowych zwiększających dostępność komunikacyjną subregionów). Konkretyzacja celów strategicznych odbywałaby się za pośrednictwem priorytetów jako celów operacyjnych oraz działań strategicznych jako zbliżonych tematycznie grup przedsięwzięć - zadań strategicznych. Dr M. Obrębalski zaprezentował również strukturę przyszłej Strategii, w której znajdzie się diagnoza prospektywna, określenie wizji i celów rozwoju regionu, opis terytorialnego wymiaru polityki rozwoju regionu, przedstawienie modelu finansowania rozwoju regionu, opis systemu wdrażania oraz monitoringu i ewaluacji Strategii.

W dyskusji, która rozpoczęła się po wystąpieniach prelegentów jako pierwszy głos zabrał prof. Andrzej Łoś. W pierwszej kolejności zgłosił postulat, żeby w pracach nad Strategią stawiać sobie realistyczne cele i unikać myślenia życzeniowego. Na przykład interwencja samorządu województwa w celu odwrócenia obserwowanych od dłuższego czasu trendów demograficznych w regionie, może przynieść jedynie ograniczony skutek. Jednakże ze względu na swoje znaczenie demografia powinna być jednym z motywów przewodnich Strategii. W tym obszarze jednym z celów powinno być utrzymanie osób starszych jak najdłużej na rynku pracy. Znaczącym problemem dla Dolnego Śląska jest natomiast deficyt kapitału społecznego i pogłębiający się brak zaufania społecznego. Żeby przeciwdziałać temu zjawisku potrzebna jest intensywna współpraca z samorządami w regionie. Na zakończenie swojej wypowiedzi prof. A. Łoś poruszył jeszcze kwestię potrzeby wzmocnienia dolnośląskiego rolnictwa. Zaproponował, żeby w celu odwrócenia niekorzystnych tendencji zmniejszania się poziomu produkcji rolnej w regionie rozwijać np. nowe rodzaje upraw dostosowane do zmian klimatu, m.in. winorośli.

Następnie głos zabrał p. Andrzej Kosiór z Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu. Zaproponował, żeby przy przedstawianiu syntetycznej informacji o rozwoju społeczno-gospodarczym regionu zrezygnować z map przedstawiających wskaźniki w podziale na gminy, gdyż zaciemnia to obraz sytuacji, a prezentować te dane wzorem województwa mazowieckiego i małopolskiego w układzie subregionów NUTS 3. Jest to uzasadnione planami kierowania wsparcia przez Unię Europejską głównie do subregionów w ramach nowej polityki spójności. Ponadto ze względu na przewidywane mniejsze finansowanie inwestycji ze środków unijnych nową Strategię należy przygotować w nowy sposób. Dominującym źródłem finansowania rozwoju regionu będzie w takich warunkach kapitał prywatny. W myśl nowej filozofii przygotowywania Strategii pomoc regionalna powinna być kierowana głównie do subregionalnych obszarów problemowych. W przypadku obszaru Sudetów receptą na ich rozwój nie może być proponowana przez G. Romana turystyka, ale pierwszym krokiem dla znalezienia rozwiązania powinna być analiza branż i sektorów, w których w subregionie powstaje najwięcej miejsc pracy.

Głos p. A. Kosióra poparł p. Szymon Chojnowski, Zastępca Prezydenta Świdnicy, wskazując na duże różnice w poziomie rozwoju subregionów wałbrzyskiego i jeleniogórskiego w relacji do subregionu wrocławskiego (m.in. w poziomie PKB na mieszkańca).

Rozpoczynając swoją wypowiedź dr Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka, Dyrektorka Urzędu Statystycznego we Wrocławiu zadeklarowała wolę współpracy przy aktualizacji danych statystycznych

na potrzeby przygotowania projektu Strategii. Następnie stwierdziła, że ważnym uzupełnieniem diagnozy do nowej Strategii będzie przedstawienie wniosków z ewaluacji obecnie obowiązującej Strategii oraz wskazanie zagrożeń i szans dla regionu wynikających z uwarunkowań zewnętrznych. Powiedziała również, że wzorem województwa mazowieckiego również na Dolnym Śląsku będzie możliwa zmiana NUTS.

Prezydent Wałbrzycha dr Roman Szelemej zauważył, że analizę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa należy dokonywać w kategoriach subregionalnych. Stwierdził następnie, że poważnym problemem Dolnego Śląska jest jego wewnętrzne zróżnicowanie i coraz bardziej widoczny niski poziom rozwoju gospodarczego południowej części regionu (niższy nawet niż niektóre obszary Polski Wschodniej). Zdecydowanie opowiedział się również za stawianiem przed regionem ambitnych celów rozwojowych, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w Strategii. Zaproponował, żeby celem SRWD 2030 było osiągnięcie w 2025 przez południowe subregiony województwa 90% PKB Wrocławia i LGOM. Jego zdaniem już dzisiaj każda decyzja finansowa podejmowana przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego powinna być poprzedzona analizą w jakim stopniu wpłynie na rozwój południowej części regionu. Wyraził zadowolenie, że w SRWD 2030 zostanie ujęta problematyka obszaru Sudetów. W imieniu osiemdziesięciu samorządów, które przystąpiły do przygotowania strategii Sudety 2030 zadeklarował aktywny udział w przygotowaniu nowej jakościowo SRWD 2030, która pozwoli przezwyciężyć narastające dysproporcje w rozwoju północnej i południowej części regionu.

Kolejnym uczestnikiem dyskusji był p. Sławomir Hunek, prezes Dolnośląskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. Rozpoczynając swoją wypowiedź docenił prezentacje dr. Macieja Zatheya i p. Grzegorza Romana. Następnie stwierdził, że ma duży niedosyt dotyczący przedstawionej przez dr. M. Obrębalskiego propozycji zawartości Strategii, ponieważ jego zdaniem w zbyt mało mierzalny sposób odnosi się ona do problemów wskazanych przez prezydenta R. Szelemeja. W szczególności zaproponowane cele nie posiadają cech SMART (np. nie są mierzalne), powinny natomiast wyraźnie odpowiadać na potrzebę wyrównania dysproporcji rozwojowych między południową i północną częścią województwa. Na zakończenie stwierdził, że zaproponowane cele wymagają jeszcze dużego przepracowania.

Odnosząc się do wypowiedzi prezesa S. Hunka przewodniczący M. Obrębalski stwierdził, że formuła celów strategicznych ma właśnie charakter ogólny. Są one natomiast realizowane poprzez priorytety, które określają specyfikę poszczególnych problemów oraz grupy działań strategicznych, zidentyfikowanych terytorialnie, kompetencyjnie i czasowo. Cele Strategii staną się natomiast mierzalne po „wypełnieniu” ich priorytetami i wiązkami projektów strategicznych. Celem Strategii nie może być również postulowane przez prezydenta R. Szelemeja osiągnięcie przez subregiony jeleniogórski i wałbrzyski 90% PKB subregionu wrocławskiego ponieważ ta wartość będzie efektem realizacji odpowiednio określonej wiązki przedsięwzięć. System wskaźników i sposób ich monitorowania zostanie jeszcze doprecyzowany w toku prac nad projektem Strategii. Na podstawie analizy propozycji przedsięwzięć dotychczas zgłoszonych do projektu Strategii można natomiast stwierdzić, że zaproponowane cele odpowiadają potrzebom regionu. Ma to miejsce w szczególności w stosunku do postulatu rozwoju kapitału społecznego.

Kończąc posiedzenie Marszałek C. Przybylski podziękował przybyłym za przybycie i udział w dyskusji, a odnosząc się do wypowiedzi prezydenta R. Szelemeja zauważył, że rozwój subregionów nie zależy tylko od realizacji zadań z poziomu rządu i samorządu województwa, ale też od działań podejmowanych przez samorządy gminne i powiatowe. Podkreślił, że w celu poprawy sytuacji i aktywizacji południowych subregionów województwa zostały powołane m.in. ZIT Jeleniogórski i Wałbrzyski oraz Obszary Strategicznej Interwencji, natomiast budżet województwa ze względu na swoją wielkość ma ograniczone możliwości wyrównywania dysproporcji rozwojowych. Zauważył też, że szansą na rozwój regionu mogłoby być uruchomienie partnerstwa publiczno-prywatnego oraz podział województwa na 2 jednostki NUTS. Na zakończenie przypomniał, że celem prac Komitetu Sterującego jest przygotowanie jak najlepszego projektu Strategii, z którym będzie się utożsamiało jak najwięcej Dolnoślązaków.

Opracowanie:

**Wydział Koordynacji Polityki Regionalnej
Departament Rozwoju Regionalnego UMWD**


Marszałek
Województwa Dolnośląskiego
Czesławy Przybylski


Dyrektor
Departamentu Rozwoju Regionalnego
Zbigniew Dynak


A Hor